

VILNIUS UNIVERSITY

LINA STRUPINSKIENĖ

**THE IMPACT OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNAL FOR FORMER
YUGOSLAVIA ON RECONCILIATION IN BOSNIA AND HERCEGOVINA**

Summary of doctoral dissertation

Social science, political science (02 S)

Vilnius, 2015

Doctoral dissertation was prepared at Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science in 2011 – 2015.

Scientific advisor - assoc. prof. Inga Vinogradnaitė (Vilnius University, Social Science, Political Science – 02 S).

The dissertation will be defended before the Dissertation Defence Committee in the Field of Political Science.

Chairman - prof. Alvydas Jokubaitis (Vilnius University, Social Science, Political Science – 02 S).

Members:

Prof. Ainė Ramonaitė (Vilnius University, Social Science, Political Science – 02 S),

Assoc. prof. Vladas Sirutavičius (Vilnius University, Social Science, Political Science – 02 S),

Assoc. prof. Andžej Pukšto (Vytautas Magnus University, Social Science, Political Science – 02S),

Assoc. prof. Eglė Rindzevičiūtė (The Institut d'études politiques de Paris, Social Science, Political Science – 02S).

The public defence of the dissertation will be held at 1 PM on June 19, 2015, in room 402 at the Institute of International Relations and Political Science, Vilnius University.

Address: Vokiečių str. 10, Vilnius, Lithuania.

The summary of the dissertation was mailed on May 19, 2015.

The dissertation can be inspected at the library of Vilnius University and Vilnius University website: www.vu.lt/lt/naujienos/ivykiu-kalendorius

VILNIAUS UNIVERSITETAS

LINA STRUPINSKIENĖ

**TARPTAUTINIO BAUDŽIAMOJO TRIBUNOLO BUVUSIAI
JUGOSLAVIJAI ĮTAKA SUSITAIKYMUI BOSNIJOJE IR
HERCEGOVINOJE**

Daktaro disertacijos santrauka

Socialiniai mokslai, politikos mokslai (02S)

Vilnius, 2015 metai

Disertacija rengta 2011 – 2015 metais studijuojant VU doktorantūroje.

Mokslinė vadovė - doc. dr. Inga Vinogradnaitė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S).

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Politikos mokslų krypties taryboje:

Pirmininkas - prof. dr. Alvydas Jokubaitis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S).

Nariai:

Prof. dr. Ainė Ramonaitė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S),

Doc. dr. Andžej Pukšto (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S),

Doc. dr. Vladas Sirutavičius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S),

Doc. dr. Eglė Rindzevičiūtė (Paryžiaus politikos mokslų institutas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S).

Disertacija bus ginama viešame Politikos mokslų krypties tarybos posėdyje 2015 m. birželio 19 d. 13 val. VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute, 402 auditorijoje.

Adresas: Vokiečių g. 10, LT-01130, Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2015 m. gegužės mėn. 19 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje ir VU interneto svetainėje adresu: www.vu.lt/lt/naujienos/ivykiu-kalendorius

THE IMPACT OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNAL FOR FORMER YUGOSLAVIA ON RECONCILIATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

SUMMARY OF DOCTORAL DISSERTATION

Research problem

Transitional justice studies emerged in the late 1980s and early 1990s as a new field of study in democratization. Since then, they have experienced rapid developments and evolved into an independent multi-disciplinary inquiry covering aspects of international relations, comparative politics, political theory, sociology, and even philosophy. In its broadest sense transitional justice refers to a set of measures that have been implemented by different countries in order to redress the legacies of massive human rights abuses such as genocide, ethnic cleansing, mass killings, war crimes, etc. It differs from regular justice seeking efforts in a number of aspects, but most importantly, in that it normally occurs during a period of transition from non-democratic to a democratic regime or from war to peace and its goals are significantly wider than those of regular criminal justice, covering such aspects as finding the truth, reconciling the society and ensuring sustainable peace.

Transitional justice efforts are most often implemented by states or international organizations; however, local civil society, NGOs and even private persons are becoming more and more actively involved. The core elements of transitional justice policy are criminal prosecutions, reparations, institutional reforms, truth commissions, memorialization, vetting, etc. There is a widespread belief that a society must deal with its past traumas in order to have a stable democracy and sustainable peace. For more than ten years now the International Center for Transitional Justice in New York has been providing technical expertise and knowledge of relevant comparative experiences in transitional justice from across the globe, since 2007 Oxford Journals have been publishing the International Journal of Transitional Justice, tens of master programs in transitional justice studies popped up around the world and the topic has been a constant on the agendas of European Consortium for Political Research and other conferences for years. This leads us to believe that Kimberley Theidon was right to talk about the booming global transitional justice industry, composed of teams of expert consultants, standardized software packages for data management, and a set

of assumptions regarding how to ‘do memory’ and why memory matters.¹ We are now witnessing the normalization of transitional justice²; it became a standard tool in the peace building policy packages and has established itself as an independent and inter-disciplinary field of studies.

However, it is still not clear if transitional justice is truly the cure for all the problems transitioning societies face and if its institutions, whose budgets run up to several billion dollars³, really work the way we expect them to work and really contribute to reconciliation and sustainable peace. The first scholarship on the subject has overlooked this question and instead focused on the implementation of various transitional justice policies, their adaptability to specific needs of societies emerging after a repressive rule or a violent ethnic conflict, and the possible benefits resulting from active engagement with the past; whereas, the more recent inquiries demonstrate an important empirical turn. Since the year 2000, there has been an increase in comparative studies attempting to empirically verify the effect of transitional justice mechanisms on societal transitions. This new wave of research calls into question the previous assumption regarding the ability of transitional justice mechanisms to contribute to peace and reconciliation and demonstrates that this relationship may be more complicated than was initially thought. Examples of such works come from Janine N. Clark⁴, Alexandra Barahona De Brito, Carmen Gonzalez-Enriquez and Paloma Aguilar⁵, Kirsten Cibelli and Tamy Guberek⁶, Johanna M. Selimović⁷, Kathryn Sikkink and Carrie B. Walling⁸, James D. Meernik⁹, Monika Nalepa¹⁰, Donna E. Arzt¹¹, James L. Gibson¹², etc.

¹ K. Theidon, „Editorial Note“, *International Journal of Transitional Justice* 3, 2009, p. 296.

² R. G. Teitel, „Transitional Justice Genealogy“, *Harvard Human Rights Journal* 16, 2003, p. 90–91.

³ For example, the budget of ICTY for the year 2013-2013 was 0, 25 billion USD. It is also important to note, that ICTY is already implementing its completion strategy and severely downsizing, so its budget is a lot smaller than it used to be.

⁴ J. N. Clark, *From Negative to Positive Peace: The Case of Bosnia and Herzegovina*, *Journal of Human Rights* 8, 2009, pp. 360–384.

⁵ A. B. De Brito, C. Gonzalez Enriquez, P. Aguilar, *The Politics of Memory and Democratization: Transitional Justice in Democratizing Societies*, Oxford: Oxford University Press, 2001.

⁶ K. Cibelli, T. Guberek, „Justice Unknown, Justice Unsatisfied? Bosnian NGOs Speak about the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, *A Project of Education and Public Inquiry and International Citizenship*, Tufts University, 1999 <https://www.hrdag.org/resources/publications/justice_report.pdf> [2012-06-20].

⁷ J. M. Selimović, „Perpetrators and Victims: Local Responses to the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia“, *Focaal* 57, 2010, p. 50–61.

⁸ K. Sikkink, C. B. Walling, „The Impact of Human Rights Trials in Latin America“, *Journal of Peace Research* 44(4), 2007, p. 427–445.

⁹ J. D. Meernik, „Justice and peace? How the International Criminal Tribunal affects societal peace in Bosnia“, *Journal of Peace Research* 42(3), 2005, p. 271–289.

¹⁰ M. Nalepa, „Why Do They Return? Evaluating the Impact of ICTY Justice on Reconciliation“, Houston, 2007, p. 1–36 <http://www.yale.edu/macmillan/ocvprogram/OCV_Nalepa.pdf> [2014-10-06].

After careful analysis of this new wave of transitional justice scholarship, several important deficiencies emerge: a) authors attempting to assess the impact of transitional justice mechanisms to reconciliation on the ground often do not define the concept of reconciliation itself, therefore, making it particularly complicated to compare or verify their results; b) the majority of authors also stop at the conclusion that transitional justice mechanisms either have or do not have an impact on reconciliation without really investigating the causal mechanisms at play. Therefore, it remains unclear whether these institutions have an impact or not, because the research results are contradictory. For example, Merrnik¹³, Meernik, Nichols and King¹⁴, De Brito, Gonzalez-Enriquez and Aguilar¹⁵ claim that neither the international criminal tribunals, nor national human rights courts have any statistically significant impact on inter-group reconciliation, democratization or sustainable peace. Whereas, Nalepa¹⁶, Sikkink and Walling¹⁷, Clark¹⁸, Artz¹⁹, Selimović²⁰ and Long and Brecke²¹ confirm the positive impact international criminal tribunals have on reconciliation.

It is extremely difficult to assess whether an international criminal tribunal, and especially if it is located outside of the country where the crimes have been committed has an impact on such a complex and multi-level process as societal reconciliation. More often than not, the institutional effect is indirect. For example, the tribunal can start exerting its influence via prosecuting and, therefore, eliminating the radical political elite, which in turn allows for new moderate politicians entering the scene. Moderate politicians conduct moderate policies and this may have a positive impact on peaceful coexistence and trust among citizens. Precisely because of the multiple elements in the causal chain of tribunals' impact, measuring impact via correlations might not be able to capture the causal relationship between the independent variable (tribunal) and dependent variable (reconciliation) or to specify the direction of such relationship. That is why there is a strong need to conduct research that

¹¹ D. E. Artz, „Views on the Ground: The Local Perception of International Criminal Tribunals in the Former Yugoslavia and Sierra Leone“, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 603(1), 2006, p. 226–239.

¹² Gibson J. L., Gouws A., *Overcoming Intolerance in South Africa: Experiments in Democratic Persuasion*, Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

¹³ Meernik, 2005.

¹⁴ J. D. Meernik, A. Nichols, K. L. King, „The Impact of International Tribunals and Domestic Trials on Peace and Human Rights After Civil War“, *International Studies Perspectives* 11 (4), 2010, p. 309–334.

¹⁵ De Brito, Gonzalez Enriquez, Aguilar, 2001.

¹⁶ Nalepa, 2007.

¹⁷ Sikkink, Walling, 2007.

¹⁸ Clark, 2009.

¹⁹ Artz, 2006.

²⁰ Selimović, 2010.

²¹ W. J. Long, P. Brecke, *War and Reconciliation: Reason and Emotion in Conflict Resolution*, Cambridge, London: The MIT Press, 2003.

would enable us to solve these complex theoretical and methodological issues, by further developing the definitions of abstract concepts often presented as transitional justice goals (e.g. reconciliation, truth, justice) and attempting to assess the impact of transitional justice mechanisms by investigating the causal processes that might link these institutions with the results they are supposed to achieve.

Research aim and tasks

This dissertation aims to address the limitations explained above and to add significantly to the understanding of the complex workings of international criminal tribunals by empirically investigating the impact of the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia on societal reconciliation in Bosnia and Hercegovina. Not only does it aim to test the hypotheses of the classical transitional justice authors about the supposed benefits of such judicial institutions, but also to uncover the causal mechanisms that can explain their impact.

The aim of this dissertation is to asses if and how ICTY contributed to reconciliation in Bosnia and Hercegovina. In order to achieve this aim, several tasks have to be completed:

1. Conduct a critical analysis of transitional justice literature and define the concept of reconciliation; identify the characteristics of a reconciled society. To put it in other words, to answer the question of what is reconciliation and what are the characteristics of a reconciled society? This is needed in order to select an exact location for fieldwork (that would exhibit both - features of a reconciled society and indications of heavy ICTY involvement).
2. Conceptualize theoretical causal mechanisms that could explain ICTY's impact on reconciliation in BiH.
3. Adapt theoretical insights for empirical research and design an instrument for assessing ICTY's impact on reconciliation.
4. Assess the ICTY's impact on reconciliation – by gathering evidence to test the theoretical causal mechanisms (Conducting fieldwork research, semi-structured interviews, participant observation, archival analysis, literature analysis, etc.)
5. Assess whether the dependent variable (reconciliation) could not have been caused by independent variables other than ICTY. To put it in other words, test alternative explanations of reconciliation.

6. After having proven the existence of causal mechanisms linking ICTY with reconciliation, explain their relationship, discuss their strength, specificity, etc. Finally, assess the importance of research results in a broader theoretical and empirical context.

In the light of severe lack of empirical case studies, this dissertation is an important contribution to existing literature on assessing the impact of international criminal tribunals and an addition to the new wave of research in the field of transitional justice. By identifying the causal mechanism behind the ICTYs impact it demonstrates the importance this institution had in a post-conflict setting and also allows us to understand how reconciliation works in general. In the context of severe criticism directed towards the international criminal tribunals (about high costs, slow and complicated procedures, limited reach, lack of communication with local communities, inability to contribute to establishment of truth, etc.) it shows that they might have more subtle, indirect positive effects and trigger the causal chain of events leading to reconciliation. At the same time it allows us to better see why international criminal tribunals sometimes fail, for example, if some links in the causal chain are missing or prevented from occurring. Finally, knowing what causal processes are behind the effect of the court, enable preparation of specific evidence-based reconciliation policies.

How is the main research question being answered?

The research aims to understand if and how the ICTY contributed to reconciliation in BiH. It is important to stress, that the research object here is not reconciliation itself but the causal mechanism that can explain ICTYs impact on reconciliation. While answering the question “how does ICTY exert its influence” we also answer the question “if it exerts any influence at all”, because by delineating and proving the causal mechanism linking the two variables we also prove the causal effect. Furthermore, certain scope conditions that trigger the functioning of causal mechanisms (or facilitate it) are formulated. These scope conditions also are the conditions under which we can generalize the findings of this research. This is particularly important, because not all international criminal tribunals are the same and not all of them have identical effects. They differ in the circumstances under which they were created, their mandates, personnel qualifications, goals, internal institutional structures, and most importantly, political contexts in which they operate. For example, the international

criminal tribunals in Rwanda²² or Bangladesh²³ are often criticized as being too biased, too political (for only targeting specific groups or political opposition), therefore, not really engaging in spreading the norm of accountability for all who committed crimes.

The research program starts with identifying a community in BiH that would exhibit both – heavy involvement of the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia (more than 10 opened cases) and relatively high levels of reconciliation. This is essential for tracing the impact of the court, because it is assumed that it should be most visible in communities where it was most active; and also only the communities that qualify as being reconciled can provide insights under what circumstances the tribunal was successful (what causal mechanisms that led to reconciliation were present). In order to identify a reconciled community, first, the concept of reconciliation has to be defined and operationalized and the characteristics of such community indicated. Then, empirical data on various communities in BiH must be collected and analyzed.

It is concluded that there's a minimum set of conditions that has to be met for a society to be called reconciled after violent ethnic conflict. They are the following: a) violence has ceased; b) different ethnic groups coexist next to each other (multi-ethnic communities); c) there are relatively high levels of horizontal civic trust (people trust each other as citizens enough to participate in joint institutions, to cooperate, etc.); and d) relatively high levels of vertical trust (people trust their institutions, especially law enforcement). Because the available statistics is rather limited, it was decided to measure these aspects by looking into several proxy indicators – the approximate ethnic composition of various communities (based on electoral lists compiled in municipalities), numbers of houses rebuilt after the war, numbers of returnees, and inter-ethnic friendships. The data was supplemented by several expert-interviews from BiH who are researching reconciliation or post-conflict reconstruction. Finally, the city of Prijedor was chosen for further fieldwork, because of a particularly high number of cases opened by the tribunal and relatively higher levels of horizontal and vertical trust.

The causal mechanisms are identified by using process tracing methodology; therefore, the further research design is in line with recommendations for authors using this

²² V. Peskin, „Beyond Victor's Justice? The Challenge of Prosecuting the Winners at the International Criminal Tribunals for the Former Yugoslavia and Rwanda“, *Journal of Human Rights* 4, 2005, p. 227–228; L. Reydam, „The ICTR Ten Years On: Back to the Nuremberg Paradigm?“, *Journal of International Criminal Justice* 3(4), 2005, p. 977; J. M. Kamatali, „The Challenge of Linking International Criminal Justice and National Reconciliation: the Case of the ICTR“, *Leiden Journal of International Law* 16(1), 2003, p. 115–133.

²³ S. Kay, „Bangladesh War Crimes Tribunal: A Wolf in Sheep's Clothing“ [lecture], *Supranational Criminal Law Lecture Series*, Haga: Asser Instituut, 2010-11-03.

particular research method. First of all, the hypothetical causal mechanisms are defined based on a careful analysis of the transitional justice literature. The fact that this scholarship is still rather rudimentary means that some gaps have to be filled in by looking into the data from the case. That is why the process tracing variant used here is a combination of theory-testing and theory-generating process tracing. Second, case-specific predictions about the expected observable manifestations of each part of a causal mechanism are formulated. The observable manifestations are defined as predicted evidence that we should expect to find in Prijedor if each part of the causal mechanism is present. For example, if we hypothesize that political rhetoric is getting more moderate, we should be able to see manifestations of it in the press, in the interviews with political elite, interviews with community representatives, the international organizations reports, etc. In order to avoid confirmation bias (particularly important when hypothetical mechanism is formulated and tested using data from the same case), it is ensured that the evidence collected is diverse and independent.

Data for testing the theoretical causal mechanisms was gathered during three consecutive fieldworks in Bosnia and Hercegovina – one in Sarajevo (short pilot research, interviews with regional experts that helped to choose the exact location for doctoral research) and two in Prijedor (June – August, 2014 and February, 2014). Several key groups of informants were interviewed – the representatives of political parties, religious community leaders, members of the city administration, journalists, victims and war veterans' associations, civil society leaders and people who work with maintaining security in the area (police force and members of the Security Forum). In other words, the research focused on community leaders, who have the power to shape the opinions and attitudes in town. In total 69 semi-structured interviews were conducted. The respondents were asked to define the concept of reconciliation, to describe the different phases of it, the actors who might have contributed or obstructed it and also to assess Prijedor's progress. Interviews were combined with participant observation and archival analysis of local newspaper files (since 1996 till 2013). In addition, the reports of international organizations, city administration and academic literature on the subject were also analyzed.

Finally, in order to increase certainty in proposed causal mechanisms, alternative explanations are tested, to see if they were feasible or not. There are two alternative causal mechanisms formulated: a) reconciliation was a spontaneous process that occurred naturally, while people were living side by side, engaging in everyday trade, rebuilding their town, etc. (horizontal trust was being created); and b) reconciliation occurred due to intense pressure from the international community to implement democratic reforms (vertical trust was being

created). Both of these explanations were tested separately and it was concluded that they cannot explain reconciliation in Bosnia. This allowed concluding that the impact of ICTY was crucial for reconciliation in Prijedor, BiH and that this impact was transmitted via two causal mechanisms of vertical and horizontal trust-building.

Main Findings

While the international experience of transitional justice practices grows, the scholarship on the subject moves from strictly normative-philosophical legitimation of existent transitional justice institutions towards empirical assessments of their impact. This dissertation is not an exception. It investigates the impact of one transitional justice institution – International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia on reconciliation in Bosnia and Hercegovina, by trying to unearth the causal mechanisms at play.

The research demonstrated that the ICTY contributed to reconciliation in Prijedor, Bosnia and Hercegovina via two causal mechanisms of horizontal and vertical trust building. On one hand, the tribunal exerted its causal influence via spreading the norm of accountability for crimes committed, that eventually was adopted by the local political elite. This facilitated the creation of an environment where the demands of victims could finally be heard and became legitimate in the midst of the strong context of denial that permeated the first years after the war. In order to demand for national and international accountability, justice and truth, the local victims and their families organized themselves and started cooperating. During the joint activities empathy and trust among ethnic groups started to be rebuilt. On the other hand, the ICTY exerted its causal influence by removing the radical political, social and economic elite from the political arena. By charging them with crimes, the tribunal prevented them from running in the elections and, particularly in Prijedor this was done rather early (during the first years after the war). Once the old elite were out of the picture, the first returnees started coming back home and participating in the political life of the municipality. Changing electoral structure meant that the local politicians will not be able to ignore the needs of minorities and will eventually have to represent Bosniaks and Croats as well. With years passing by, the politics started to be based on the rule of law and equality among citizens and this was paramount for rebuilding the vertical trust in institutions lost during the war due to discriminatory politics. Horizontal and vertical trust enabled the political community to function. The citizens of Prijedor started feeling that they can participate in

joint democratic institutions, trust each other as citizens and trust their institutions to protect them in case something happens. These are the major characteristics of a reconciled society.

It is very interesting to note, that the ICTY worked in a different manner that could be expected, or to put it in other words exerted influence by failing to meet its initial goals. To begin with, the tribunal stressed the importance of accountability for crimes committed, however, failed to implement this idea in practice. Many experts have criticized the court for low sentencing times, guilty plea practices, failing to indict wider range of perpetrators, releasing many for smaller crimes, etc. This also angered the relatives of the victims and survivors, so they started to mobilize and raise their concerns to the international community and their local authorities. The ICTY became sort of a common enemy for the people of Bosnia and Hercegovina that united them to fight for common goals (“legal mobilization”). By working together empathy was built, reciprocity norms strengthened, and mutual trust created. Also, it strengthened the nascent civil society and raised the first debates about the country’s past. Second, because of peculiar circumstances under which the court was created, during its first years it didn’t have any access to evidence, investigators were not allowed to visit the crime sites, to analyze documents, etc. Therefore, linking the crimes committed on the ground with the highest levels of political and military leadership was nearly impossible. The prosecution relied on witnesses who managed to escape the conflict, refugees that found shelter predominantly in Western Europe or the US. Unfortunately, these witnesses could only testify about the direct perpetrators who they saw with their own eyes. This meant that the first ICTY cases were compiled against lower level perpetrators – concentration camp guards, leaders of paramilitary groups or militias, local policemen, etc. Later on, these cases were either dropped or transferred to domestic courts. Often this is interpreted as failure on the part of ICTY; however, this dissertation shows that in fact it was one of its biggest successes, because by issuing indictments, the tribunal eliminated these perpetrators from the political arena. At least temporary they were not allowed to run for local offices, they were marginalized and discredited. This allowed for further returns in the area, which impacted electoral demography and resulted in election of moderate politicians who later on opted for moderate politics and institutional reforms. Eventually, the citizens started to trust governmental institutions; especially important was their trust in courts and local police.

Despite that the causal mechanisms are formulated and tested as separate, in reality they are intertwined. This inference is not derived directly from the data gathered; with the information collected we can’t know for sure if the first and second causal mechanisms would be able to function separately, independently from each other. However, it is clear that they

were working together at the same time and reinforced each other. For example, the ICTY's ability to marginalize the old political elite contributed to spreading the norm of accountability, because it gave strength and meaning to the rhetoric of the tribunals' officials. In theory, the absence of adequate actions (issuing indictments, condemning non-cooperation, etc.) could have undermined the spread of the norm of accountability and remained at the level of superficial political talks. Similarly, the accountability rhetoric that the local political elite adopted (pressured by ICTY and the international community) created favorable conditions for returns and in turn great number of returnees in the area created an additional stimulus for the politicians to keep up the accountability rhetoric.

This dissertation also aims to assess whether reconciliation would have been possible without the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia being ever created. This is being done by testing other alternative explanations of spontaneous reconciliation (people reconcile just by living side by side, it's natural, spontaneous, horizontal trust is being created with time) and of reconciliation that occurred due to pressure from the International community (reconciliation was encouraged by the International community, democratic reforms create vertical trust). Regarding the first alternative explanation, it is concluded that without the arrests facilitated by the tribunal, the returns would have been significantly slower and returnees fewer in numbers. It is claimed that the returnees had well-founded concerns about their safety in Prijedor, the old political elite did not welcome them and did everything they could to obstruct the returns. Only when they were removed, the returns started picking up. Even if some of the returnees would have eventually come back, it is demonstrated that cooperation "out of necessity" does not necessarily mean inter-ethnic cooperation and does not lead to deeper levels of trust that is crucial for reconciliation. Trust, just as reconciliation, can be graded; it has different levels of intensity and depth. Trust can be pragmatic, it can be shallow, stuck in the initial stages and not developing any further. Only thematic cooperation, meeting of victims across ethnic lines, listening to each other, fighting against a common enemy to defend common interests, institutional reforms, etc. can build civic trust and are essential for the people to start wanting to be members of the same community again and start acting politically together. Regarding the second alternative explanation, it is claimed that the international community have played a very important role in building democracy in BiH. However, it is also demonstrated that the most important reforms (judiciary and police) could not have happened without the ICTY and the information it had on the possible perpetrators of crimes. Without the court, this information would not have been available and no successful vetting instruments could have been devised. In addition, democratic reforms

alone, couldn't have tackled the major reason of why there was a deficit of vertical trust – the distrust not in institutions as such, but in people who worked there and who committed atrocities. Without the ICTY, these people could not have been marginalized.

By demonstrating the existence of the causal mechanisms that explain ICTY impact on reconciliation and eliminating possible alternative explanations it was proved that ICTY was necessary for reconciliation to occur in Prijedor and the mechanisms of horizontal and vertical trust-building sufficient. This allows us to not only answer the question „how ICTY contributed to reconciliation“, but also to prove that it indeed did contribute (to answer the question „if ICTY contributed“).As mentioned already, the international criminal tribunals differ from each other in many respects – their mandate, political context in which they function, institutional design, scope, etc., that is why it is paramount to name the conditions under which the conclusions of this research can be generalized to other international criminal tribunals. To put it in other words, what are the conditions under which the causal mechanisms are activated and the tribunal starts exerting the causal impact on reconciliation. These conditions are also the beginnings of each mechanisms – international criminal tribunal has to punish the perpetrators of crimes and eliminate them from the political arena (especially lower rank perpetrators) and spread the norm of accountability. To put it in short, the conditions are for the tribunal to preach and to practice what it preaches. In addition to that, there's another scope condition that's essential for the mechanisms to start functioning well - that is the pressure exerted by the international community, making states cooperate with the court. This condition is so important because the ICTs normally do not have their own police force and are fully dependent on the goodwill of nation states. Without their cooperation the work of the tribunals would be almost impossible.

Finally, it is important to understand the meaning of such findings in a broader context of transitional justice inquiry. As mentioned, the early works of transitional justice scholars focused on the functioning of international criminal tribunals, assuming that their existence was necessary for societal reconciliation, sustainable peace and further democratization. Interestingly, the new wave of research started to question this assumption and their research results, however inconclusive, raised serious doubts about the function of ICTs and their assumed success. Current academic literature criticizes the communication of criminal tribunals with their audiences, attacks their inability to reach out to the local populations, their internal procedures being too complicated, too long and too expensive. It is no wonder, that in such a context, scholars are leaning towards concluding that these institutions do not work and they do not have any meaningful impact on reconciliation and are

not able to guarantee justice or sustainable peace. This dissertation is a strong indication that it is still too soon to draw such radical conclusions and we should instead turn to different research methods to investigate the impact of such institutions in depth, that allow us to focus on causal mechanisms behind their activities and generate important insights about how they affect post-conflict societies and their attempts at reconciliation.

Theoretical implications

Despite the fact this this dissertation focuses on ICTY's impact on reconciliation, it also has important implications for broader reconciliation research. First of all, the findings stress the importance of horizontal and vertical trust for reconciliation, because it is they that enable restoring broken relationships among citizens and allow the smooth functioning of a political community. In addition, they also pinpoint the role of returnees, institutional reforms and inter-ethnic cooperation plays in reconciliation. In the analysis these aspects were treated as elements of the causal mechanism linking ICTY with reconciliation, but in different contexts they might be able to stand alone or exert impact through other, more traditional institutions designed to seek justice or purposeful initiatives (e.g. widespread vetting, opening up the dialogue about the past, etc.).

Furthermore, we can conclude that despite the trend in transitional justice scholarship to define reconciliation as restoring inter-personal relations (thick reconciliation), the society on the ground leans towards perceiving reconciliation in minimalist terms (thin reconciliation), as peaceful coexistence, safety, cooperation, etc. This finding leads to believing that national surveys on reconciliation or any other research projects investigating levels of reconciliation in BiH should take the fact of different perceptions of reconciliation into account and develop indicators to measure them separately. One possible way to do this would be to measure levels of *suživot* by assessing the intensity of cooperation across ethnic lines, levels of 'ghettoization' / 'neighborhoodization' in the community (how ethnically mixed is it and do people live side by side, or tend to concentrate in same-ethnicity neighborhoods), and levels of vertical trust in institutions (law enforcement in particular). Levels of *pomirenje* could be measured by investigating the horizontal trust in the community, and seeking for indications of rebuilt inter-ethnic relations (qualitative data) and attempts to constructively discuss the past. Also, additional attention should be given to the exact translation of the word 'reconciliation' into Bosnian, Serb or Croat languages, as the

choice of a specific concept may lead to different expectations and different assessments of the current progress.

Practical Implications

The findings of this research also have several important practical implications. By identifying the causal chain of events leading to reconciliation in Prijedor, Bosnia and Herzegovina, and the scope conditions necessary for the causal mechanisms to be activated we also identify the important elements that can later on be encouraged artificially via reconciliation or post-conflict reconstruction policies. For example, in the case of Prijedor, the elimination of the old political elite who has actively contributed to war crimes committed in the municipality was a crucial precondition for reconciliation. It was because of fear of renewed violence and their aggressive obstruction of returns, minorities settled in Sanski Most and couldn't come back. Only after the arrests of mid-level perpetrators the situation started to change and people started returning to Prijedor. The arrests of the highest political and military leaders helped to change the course of national politics and contributed to weakening the context of denial of crimes, however, it was this elimination of mid-ranking perpetrators that had the biggest impact for local communities and helped rebuilding trust in state institutions. The findings also point to the importance of returnees and the impact their return had on the local political landscape by marginalizing radical politicians who obstructed efforts to reconcile. This means that returns could be encouraged and their sustainability ensured purposefully, by implementing policies that ensure the safety and successful reintegration of returnees (e.g. ensuring property returns, creating sustainable employment programs, taking additional safety precautions in their settlements, etc.). In addition, the importance of physical security in local communities is underlined which implies that the law enforcement institutions have to be reformed to serve the interests of all citizens and those who have committed crimes banned from serving in them. Moreover, the case study of Bosnia and Herzegovina showed that the existence of homogeneous mono-ethnic associations does not necessarily have a negative impact on horizontal trust. If these organizations/associations are collaborating with other mono-ethnic organizations, if their members have joint events and celebrations, if they lobby together on national level, etc. then weak ties can be built among members and trust can be developed. This means that these associations do not have to be feared; sometimes they can represent a logical first step of getting involved in civil society activities (by playing it safe and joining a mono-ethnic organization) and later on lead to

collaboration across ethnic lines. Here it is very important to create platforms where such joint activities would be possible.

Finally, the fact that the majority of Prijedorians perceived reconciliation as *suživot* (thin reconciliation) which is defined by physical security, willingness to participate in the activities of joint institutions and minimum levels of trust, means that they will be most willing to support all the policies that encourage precisely that. Reluctance of local actors to support and to engage themselves in various projects dealing with thick reconciliation (that involve rebuilding inter-personal relations, restoring communication between victims and perpetrators, etc.) can be explained by this difference among understandings of reconciliation as *suživot* and as *pomirenje*. If one believes that reconciliation is already there, because the security is guaranteed and people live peacefully next to each other, then he/she will not be interested in further reconciliatory projects. This is an important aspect to understand while working in the field.

ABOUT THE AUTHOR

Education

2011-2015 – Doctoral student in Political Science at Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science. The topic of dissertation “The Impact of ICTY on reconciliation in Bosnia and Hercegovina”.

2008-2009 – MA in Conflict studies and Human Rights, Utrecht University, Center for Conflict Studies. The topic of the master thesis “War Babies of Bosnia: Group Identity Perspective”.

2004-2008 – BA in Political Science, Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science. The topic of the bachelor thesis „Peculiarities of the Nation State in Latin America: The Case of Gangs“.

1992-2004 – Secondary school Nr. 5, Panevėžys. Diploma with distinction.

Fellowships, Summer schools, Grants

2013 – Research Council of Lithuania PhD grant for a research fellowship at the Sarajevo School of Science and Technology, Balkan Institute for Conflict Resolution, Responsibility and Reconciliation.

2013 – ECPR Winter School of Methods and Techniques, Advanced Process Tracing Course, 2013, Vienna. Lecturer – assoc. prof. Derek Beach (Aarhus University, Denmark).

2010-2012 – Young Leaders Dialogue Programme with America, three short-term fellowships of International Institute of Education, Washington, USA (Vienna, Austria; Prague: Czech Republic; Washington and Charleston, USA). Grant for preparation of a publication.

2006 – ERASMUS scholarship for a semester of studies at University of Barcelona, Spain.

Teaching

Since 2011 – Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science (Learning to Live Together: Transitional Justice After Violent Ethnic Conflict course, Master Seminars for students of International Relations and Diplomacy (until 2013), BA seminars, Political Sociology (until 2013), International Politics (seminar on Transitional justice), Conflict analysis and Peace studies).

Other work experience

Since 2011 - Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science, Head of Studies Department.

2010 – International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia, Office of the Prosecutor, Leadership Research Team, Intern.

2006-2008 – Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science, Department of Studies.

Academic interests

Transitional justice: institutions, reconciliation, truth-seeking, justice, memorialization; conflict theory and analysis; Bosnia and Hercegovina.

LIST OF PUBLICATIONS (ON THE TOPIC OF DISSERTATION)

1. Lina Strupinskienė, Understanding Reconciliation in Bosnia and Herzegovina: Between “Pomirenje” and “Suživot”, *Journal of Human Rights*, submitted for peer-review.
2. Lina Strupinskienė, Pereinamojo laikotarpio teisingumo studijos: ištakos ir raida (eng. The Origins and Development of Transitional Justice Studies), *Politologija*, 2012/4 (68), Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
3. Lina Strupinskienė, “Užversti knygas” (angl. Closing the Books), Jon Elster „Closing the Books: Transitional Justice in Historical Perspective“ book review, *Politologija*, 2012/4 (68), Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
4. Lina Strupinskienė, Living in the Shadows of Past Atrocities: War Babies of Bosnia, *Journal of Transnational Women's and Gender Studies*, vol. 10, Special Issue: Sexual Violence and Armed Conflict: Gender, Society, and the State, 2012.

OTHER PUBLICATIONS

1. Strupinskienė, L., Dusman, A., Petrauskaitė, U., Rinkevičiūtė, A., Zupančič, R., *Civil-Military Cooperation in Conflict and Post-Conflict Operations: Learning from the Lithuanian, Slovenian and Estonian Experiences*, Vilnius: Akademine leidyba, 2012.

PAPERS PRESENTED IN CONFERENCES (ON THE TOPIC OF DISSERTATION)

1. „Political Reconciliation: A Framework for Analysis“, paper presented at the annual Regional Research Promotion Programme (RRPP) conference “Social, Political and Economic Changes in Western Balkans”, 2012.
2. “Political Reconciliation in Bosnia and Hercegovina: The Impact of ICTY”, paper presented at the Lithuanian Research Council conference “PhD Academic Visits to Research Centers Abroad”, 2013.
3. „Exploring the Local Perceptions of Reconciliation in Prijedor, Bosnia and Herzegovina“, paper presented at the Oxford Transitional Justice Research Center conference “Borders and Boundaries in Transitional Justice”, 2014.
4. “Overcoming the Taboo in Post-Conflict Societies: The Case of Bosnia’s War Children”, paper presented at the NOHA conference “Humanitarian Action: to Act and to Understand”, 2011.

TARPTAUTINIO BAUDŽIAMOJO TRIBUNOLO BUVUSIAI JUGOSLAVIJAI ĮTAKA SUSITAIKYMIUI BOSNIJOJE IR HERCEGOVINOJE

DAKTARO DISERTACIJOS REZIUME

Problema ir jos aktualumas

Pastaraisiais dešimtmečiais tiek akademinėje literatūroje, tiek tarptautinėje ar nacionalinėje konfliktų sprendimo retorikoje vis daugiau dėmesio skiriama pereinamojo laikotarpio teisingumui (angl. transitional justice). Pereinamojo laikotarpio teisingumas plačiąja prasme reiškia naujojo režimo pastangas atitaisyti tokias buvusio režimo padarytas skriaudas kaip vykdytus masinius žmogaus teisių ar tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimus, karo nusikaltimus, genocidą ir pan. Nuo įprasto teisingumo jis pirmiausia skiriasi tuo, kad yra paskatintas perėjimo iš autoritarinės valdymo formos į demokratinę arba iš karo į taiką. Be to, jam keliami daug platesnio pobūdžio tikslai nei vien tik nubausti kaltuosius – pavyzdžiui, užtikrinti tvarią taiką ir visuomenės susitaikymą. Pereinamojo laikotarpio teisingumo instrumentais laikytini tarptautiniai baudžiamieji tribunolai, nacionaliniai žmogaus teisių teismai, tiesos ir susitaikymo komisijos, reparacijų programos, institucinės reformos, politika, skirta skatinti visuomenės susitaikymą bei atminti aukas, draudimas dirbti valstybės tarnyboje su buvusiu režimu susijusiems asmenims, amnestija ir pan. Šiandien tarptautinėje bendruomenėje yra įsigalėjusi nuostata, jog tvarkytis su praeities skriaudomis būtina ir jog be to neįmanoma nei tvari taika, nei stabili demokratija. Esame įžengę į pereinamojo laikotarpio teisingumo „normalizavimo“²⁴ erą, kuomet jis tapo įprastu taikos kūrimo paketo įrankiu bei tapo savarankišku ir sparčiai besivystančiu studijų lauku, apimančiu tarptautinių santykių, lyginamosios politikos, politikos teorijos ir net filosofijos bei sociologijos disciplinas.

Vis dėlto kyla klausimas, ar tikrai pereinamojo laikotarpio teisingumas yra konfliktą arba perėjimą iš autoritarinės valdymo formos į demokratinę išgyvenusių visuomenių panacėja? Ar tikrai šios institucijos, kurių biudžetai siekia milijardus dolerių²⁵, veikia – ir, jei taip, tai kaip konkrečiai jos prisideda prie perėjimą išgyvenusių visuomenių susitaikymo bei tvarios taikos garantavimo? Pirmieji šios srities autorių darbai, pasirodę aštunto dešimtmečio

²⁴ R. G. Teitel, „Transitional Justice Genealogy“, *Harvard Human Rights Journal* 16, 2003, p. 90–91.

²⁵ Pavyzdžiui, TBTBJ biudžetas 2012–2013 m. siekė ketvirtį milijardo JAV dolerių, ir čia reikia nepamiršti, kad institucija baigia savo darbą, mažina apimtis, jai jau nebereikia investuoti į liudininkų paiešką, tyrėjų keliones ir pan.

1980-ųjų pabaigoje, ši klausimą tarsi praleidžia. Dauguma to meto publikacijų – tai deskriptyvinio ar normatyvinio²⁶ pobūdžio studijos, nagrinėjančios, kokia politika būtų tinkamiausia šaliai, atsigaunančiai po karinio konflikto, ir kaip ji turėtų būti įgyvendinta. Šioms studijoms būdinga prielaida, jog pereinamojo laikotarpio teisingumo mechanizmai yra būtini ir jog jie tiesiogiai prisideda prie visuomenės susitaikymo bei tvarios taikos. Per pastarąjį dešimtmetį padaugėjo empirinių lyginamojo pobūdžio studijų (nors jų vis dar trūksta), kur pradėta kvestionuoti šią prielaidą ir siekiama empiriškai tirti pereinamojo laikotarpio teisingumo mechanizmų poveikį perėjimą išgyvenančioms visuomenėms. Janine N. Clark²⁷, Alexandros Barahonos De Brito, Carmen Gonzalez-Enriquez ir Palomos Aguilar²⁸, Kirsten Cibelli ir Tamy Guberek²⁹, Johannos M. Selimović³⁰, Kathrynos Sikkink ir Carrie B. Walling³¹, Jameso D. Meerniko³², Monikos Nalepos³³, Donnos E. Arzt³⁴, Jameso L. Gibsono³⁵ ir kt. tyrimų rezultatai, nors ir negali būti laikomi galutiniais, leido pagrįstai suabejoti ankstesne prielaida, kad pereinamojo laikotarpio teisingumo mechanizmai esmingai prisideda prie tvarios taikos, visuomenės susitaikymo ir demokratijos konsolidacijos.

Vis dėlto, atidžiai išnagrinėjus šią naujosios tyrėjų bangos literatūrą, pastebimi keli esminiai trūkumai: a) autoriai, tiriantys pereinamojo laikotarpio teisingumo mechanizmų poveikį vietos visuomenių susitaikymui, paprastai neaiškina pačios susitaikymo sąvokos, taip apsunkindami galimybę suprasti, ką jie nagrinėja arba palyginti ar verifikuoti jų daromas išvadas; b) dauguma autorių sustoja priėję prie išvados, jog pereinamojo laikotarpio teisingumo instrumentai prisideda arba neprisideda prie visuomenės susitaikymo, ir

²⁶ Normatyvinio ta prasme, kad apeliuoja į tai, kaip mechanizmai turėtų veikti, o ne tai, kaip jie iš tiesų veikia (angl. *normative*).

²⁷ J. N. Clark, *From Negative to Positive Peace: The Case of Bosnia and Herzegovina*, *Journal of Human Rights* 8, 2009, pp. 360–384.

²⁸ A. B. De Brito, C. Gonzalez Enriquez, P. Aguilar, *The Politics of Memory and Democratization: Transitional Justice in Democratizing Societies*, Oxford: Oxford University Press, 2001.

²⁹ K. Cibelli, T. Guberek, „Justice Unknown, Justice Unsatisfied? Bosnian NGOs Speak about the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia”, *A Project of Education and Public Inquiry and International Citizenship*, Tufts University, 1999 <https://www.hrdag.org/resources/publications/justice_report.pdf> [žiūrėta 2012-06-20].

³⁰ J. M. Selimović, „Perpetrators and Victims: Local Responses to the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia“, *Focaal* 57, 2010, p. 50–61.

³¹ K. Sikkink, C. B. Walling, „The Impact of Human Rights Trials in Latin America“, *Journal of Peace Research* 44(4), 2007, p. 427–445.

³² J. D. Meernik, „Justice and peace? How the International Criminal Tribunal affects societal peace in Bosnia“, *Journal of Peace Research* 42(3), 2005, p. 271–289.

³³ M. Nalepa, „Why Do They Return? Evaluating the Impact of ICTY Justice on Reconciliation”, Houston, 2007, p. 1–36 <http://www.yale.edu/macmillan/ocvprogram/OCV_Nalepa.pdf> [žiūrėta 2014-10-06].

³⁴ D. E. Artz, „Views on the Ground: The Local Perception of International Criminal Tribunals in the Former Yugoslavia and Sierra Leone“, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 603(1), 2006, p. 226–239.

³⁵ Gibson J. L., Gouws A., *Overcoming Intolerance in South Africa: Experiments in Democratic Persuasion*, Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

nebeaiškina, kaip – t. y. neteoretizuoja priežastingumo mechanizmo, slypinčio už susitaikymo procesų; c) vis dar nėra aišku, ar priežastinis ryšys tarp pereinamojo laikotarpio teisingumo institucijų veiklos ir visuomenės susitaikymo iš tiesų egzistuoja, nes autorių daromos išvados yra prieštaringos. Pavyzdžiui, Meernikas³⁶, Meernikas, Nicholsas ir Kingas³⁷, De Brito, Gonzalez-Enriquez ir Aguilar³⁸ prieina prie išvados, jog tiek tarptautiniai baudžiamieji tribunolai, tiek nacionaliniai teismai neturi statistiškai reikšmingos įtakos grupių bendradarbiavimui, demokratizacijai ir tvariai taikai, o Nalepa³⁹, Sikkink ir Walling⁴⁰, Clark⁴¹, Arzt⁴², Selimović⁴³ bei Longas ir Brecke'as⁴⁴ patvirtina tarptautinių tribunolų bei teismų poveikį visuomenės susitaikymui.

Patikrinti, ar tribunolas, ypač jei jis yra įsikūręs už šalies, atsigaujančios po konflikto, ribų, prisideda prie tokio daugiasluoksnio visuomeninio proceso kaip susitaikymas, yra be galo sudėtinga. Dažnai institucijos poveikis yra netiesioginis – tai reiškia, jog susitaikoma gali būti ne todėl, kad tribunolas nubaudžia kaltuosius, o, pavyzdžiui, todėl, kad nubausti kaltieji nebedalyvauja politikoje, jų vietą užima kiti, kurie yra mažiau radikalūs ir kurie priima nuosaikesnius sprendimus, o tai savo ruožtu teigiamai veikia sugyvenimą ir bendruomenės narių pasitikėjimą vienu kitais. Būtent todėl tiesioginėmis koreliacijomis grįstiems priežastingumo tyrimams gali būti sudėtinga pagrįsti priežastinio ryšio tarp nepriklausomojo (tribunolo) ir priklausomojo (susitaikymo) kintamųjų egzistavimą ar nurodyti jo kryptį. Tad pereinamojo laikotarpio teisingumo studijoms būtini tyrimai, sprendžiantys minėtas teorines ir metodologines problemas, t. y. bandantys sukonkretinti vartojamas sąvokas ir atsekti realų institucijų poveikį, gilinantis į priežastinę grandinę, jungiančią jų veiklą su tariamais tos veiklos rezultatais.

Tikslas ir uždaviniai

Disertacijoje atsižvelgiama į minėtus akademinės literatūros trūkumus ir siekiama ne tik empiriškai patikrinti, ar Tarptautinis baudžiamasis tribunolas buvusiąją Jugoslavijai prisideda

³⁶ Meernik, 2005.

³⁷ J. D. Meernik, A. Nichols, K. L. King, „The Impact of International Tribunals and Domestic Trials on Peace and Human Rights After Civil War“, *International Studies Perspectives* 11 (4), 2010, p. 309–334.

³⁸ De Brito, Gonzalez Enriquez, Aguilar, 2001.

³⁹ Nalepa, 2007.

⁴⁰ Sikkink, Walling, 2007.

⁴¹ Clark, 2009.

⁴² Artz, 2006.

⁴³ Selimović, 2010.

⁴⁴ W. J. Long, P. Brecke, *War and Reconciliation: Reason and Emotion in Conflict Resolution*, Cambridge, London: The MIT Press, 2003.

prie visuomenės susitaikymo, kaip siekiama įrodyti normatyvinio bei deskriptyvinio pobūdžio pereinamojo laikotarpio teisingumo literatūroje, bet ir identifikuoti priežastinį mechanizmą, galintį paaiškinti šį poveikį. **Tad darbo tikslas – ištirti, ar ir kaip TBtBJ prisidėjo prie susitaikymo BiH.**

Siekiant šio tikslo išsikelti tokie uždaviniai:

1. Atlikti kritinę literatūros apžvalgą ir išsigryninti susitaikymo apibrėžimą bei nustatyti būtinus susitaikiosios visuomenės bruožus. Kitaip tariant, atsakyti į klausimą, kas yra susitaikymas ir kokie yra susitaikiosios visuomenės bruožai, kad būtų galima identifikuoti miestą, tinkamiausią tyrimui (papildomas kriterijus – aktyvi TBtBJ veikla mieste).
2. Remiantis išsamia pereinamojo laikotarpio teisingumo literatūros analize, konstruoti teorines hipotezes apie priežastinius mechanizmus, galimai jungiančius TBtBJ veiklą su konkrečios BiH bendruomenės susitaikymu.
3. Teorines prielaidas pritaikyti empiriniam tyrimui ir, remiantis proceso sekimo metodologija, sukonstruoti instrumentą tikrinti TBtBJ poveikiui.
4. Ištirti TBtBJ poveikį susitaikymui – atliekant kelis pakartotinius lauko tyrimus ir tikrinant priežastinių mechanizmų grandžių egzistavimą pusiau struktūruotų kokybinių interviu, stebėjimų dalyvaujant, spaudos archyvų ir antrinių šaltinių analizės metu surinktais duomenimis.
5. Patikrinti, ar priklausomojo kintamojo (susitaikymo) negalėjo nulemti alternatyvūs veiksniai (ne TBtBJ) ir ar aiškinimas TBtBJ poveikiu yra tikrai įtikinamiausias.
6. Atskleidus priežastinius mechanizmus, įrodančius TBtBJ poveikį susitaikymui BiH, paaiškinti jų tarpusavio ryšį, įvertinti jų stiprumą bei išskirtinumą (specifiškumą / kontekstiškumą). Įprasminti tyrimo rezultatus platesniame teoriniame bei empiriniame kontekste.

Kadangi panašaus pobūdžio empirinių tyrimų vis dar yra be galo mažai, ši disertacija esmingai pildo naujosios pereinamojo laikotarpio teisingumo tyrimų bangos literatūrą, nagrinėjančią realų tribunolų poveikį vietos visuomenių susitaikymui. Priežastinio mechanizmo, jungiančio TBtBJ veiklą su susitaikymu, atskleidimas leidžia pagrįsti institucijos poveikį ir geriau suprasti, kaip vyksta susitaikymo procesas, sykiu atsakant į klausimą, kodėl kai kuriais atvejais pageidautinas efektas lieka nepasiektas (pvz., kai nutrūksta priežastinė grandinė). Žinant, kokia priežastinių veiksnių seka nulėmė, kad TBtBJ

suveikė, galima būtų šiuos skatinti tikslingai, rengiant atitinkamas susitaikymo kūrimo programas ir vykdant įrodymais grįstą politiką. Mokslinė prasme tai reikštų, jog būtų patvirtintas ryšys tarp TBTBJ ir susitaikymo bei įrodytas juos jungiantis priežastinis mechanizmas. Kita vertus, jei priežastinio mechanizmo, galimai jungiančio TBTBJ veiklą su vietos susitaikymu, nebūtų rasta, tai suduotų stiprų smūgį ankstyvesnei pereinamojo laikotarpio teisingumo studijų literatūrai ir normatyvinei prielaidai apie tarptautinių baudžiamųjų tribunolų naudą. Kritika būtų grįsta išsamia atvejo studija, kuri literatūroje laikoma vienu sėkmingiausių baudžiamąjį teisingumą įgyvendinimo pavyzdžių. Galiausiai disertacija taip pat yra ir vienas iš nedaugelio bandymų konkretinti bei operacionalizuoti pereinamojo laikotarpio teisingumo autorių taip dažnai vartojamą susitaikymo sąvoką.

IŠVADOS

Tarptautinei bendruomenei įgyjant vis daugiau praktinės pereinamojo laikotarpio teisingumo įgyvendinimo patirties, moksliniai šios srities tyrimai pasistūmėjo nuo išimtinai moralinių filosofinių institucijų legitimavimų (PLT institucijų teisės egzistuoti gynimo) prie empirinių realaus jų daromo poveikio analizių. Ši disertacija taip pat yra vienas iš poveikio analizės tyrimų, kuriame bandoma suprasti, ar ir kaip Tarptautinis baudžiamasis tribunolas buvusią Jugoslavijai galėjo prisidėti prie susitaikymo Prijedora mieste (BiH).

Atliktas tyrimas parodė, kad tribunolas prisidėjo prie susitaikymo per du priežastinius mechanizmus – horizontaliojo ir vertikaliojo pasitikėjimo kūrimo. Viena vertus, jis suveikė skleisdamas atskaitomybės normą, kurią ilgainiui perėmė miesto politinis elitas. Taip sukurta aplinka, kurioje mažėjo vietos nusikaltimų neigimui, aukų reikalavimai pagaliau galėjo būti išgirsti ir netgi tapo legitimūs. Reikalaudami teisingumo iš vietos valdžios ir tarptautinės bendruomenės, aukos ir jų artimieji ėmė bendradarbiauti, o jiems bendradarbiaujant kūrėsi taip trūkstamas horizontalus pasitikėjimas tarp etninių grupių. Kita vertus, tribunolas suveikė bausdamas kaltuosius ir pašalindamas juos iš politinės arenos. Prijedore pagrindiniai senojo politinio elito atstovai buvo suimti pakankamai anksti. Jiems pasitraukus, pirmieji pabėgėliai išdrįso grįžti namo ir ėmė dalyvauti miesto politiniame gyvenime, keičiantis elektorato struktūrai vietos valdžia nebegalėjo ignoruoti mažumų poreikių bei privalėjo atstovauti bošniakams ir kroatams. Tai ilgainiui nulėmė politiką, grįstą įstatymo viršenybe ir lygybe tarp piliečių, o tai formavo vertikalųjį pasitikėjimą valdžios institucijomis, prarastą dėl diskriminacinės politikos vykdytos karo metais. Horizontalusis ir vertikalusis pasitikėjimas, atsiradęs mieste, leido politinei bendruomenei vėl funkcionuoti. Piliečiai ėmė jaustis galį dalyvauti bendrų institucijų veikloje, pasitikėti vieni kitais ir tuo, kad iškilus grėsmei jie bus apsaugoti, – o tai yra esminiai susitaikiusios bendruomenės bruožai.

Įdomiausia, kad Prijedore TBTBJ suveikė ne taip, kaip buvo galima tikėtis, arba ne taip, kaip planavo jo įkūrėjai. Pirmiausia, tribunolo pareigūnai nuolat akcentavo atskaitomybės už padarytus nusikaltimus svarbą, tačiau deramai nesugebėjo jos įgyvendinti. Dalis kaltųjų taip ir nebuvo suimti, o suimtieji ilgainiui arba išteisinti, arba jiems paskirtos sąlyginai nedidelės bausmės. Tai piktino visų etninių grupių aukų artimuosius, todėl šie ėmė mobilizuotis ir kelti reikalavimus tiek tarptautinei bendruomenei, tiek vietos valdžiai. Tribunolas tapo savotišku bendru priešu, kuris sujungė grupes vienam tikslui („teisinė mobilizacija“). Taip ne tik vystėsi empatija, stiprėjo savitarpiskumo normos, augo tarpusavio pasitikėjimas, bet stiprėjo ir pilietinė visuomenė bei kilo pirmieji debatai apie skaudžią šalies praeitį. Antra, dėl specifinių TBTBJ įkūrimo aplinkybių, pirmaisiais savo gyvavimo metais jis neturėjo pakankamai duomenų įrodyti pačių aukščiausių pareigūnų atsakomybę, todėl visą dėmesį skyrė žemesnio rango nusikaltėliams, kurių bylas vėliau teko perduoti vietos teismams arba skirti jiems sąlyginai nedideles bausmes. Tai dažnai traktuojama kaip TBTBJ nesėkmės įrodymas, tačiau disertacijoje atskleidžiama, kad būtent žemesnio rango nusikaltėlių, tiesioginių vykdytojų, kad ir laikinas pašalinimas iš politinės arenos leido juos diskredituoti ir marginalizuoti, o tai reiškė, kad pabėgėliams atsirado galimybė grįžti į gimtuosius namus. Grįžimas aiškiai atsispindėjo balsavime savivaldybių rinkimuose ir leido į vietos valdžią ateiti nuosaikesniems politikams, tai ilgainiui paskatino institucines reformas, o politikai ėmė atstovauti platesniam interesų spektrui. Laikui bėgant augo piliečių pasitikėjimas valdžios institucijomis, o ypač teismais ir policija.

Nors aprašyti priežastiniai mechanizmai disertacijoje tiriami kaip savarankiški, realybėje jie gerokai susipynę. Iš surinktų duomenų tiesiogiai negalima išvesti, ar pirmasis priežastinis mechanizmas galėtų veikti nepriklausomai nuo antrojo ir atvirkščiai. Manoma, kad abu jie buvo reikalingi susitaikymui, o veikdami kartu veikiausiai vienas kitą papildė ir sustiprino. Pavyzdžiui, tribunolo gebėjimas marginalizuoti senąjį politinį elitą prisidėjo prie atskaitomybės normos plėtros, o neveikimas, bent jau teoriškai, galėjo tam kliudyti (t. y. jei tribunolo pareigūnai būtų kalbėję apie atskaitomybę, tačiau nesuėmę nė vieno politinio lyderio). Lygiai taip pat vietos politinio elito perimta atskaitomybės retorika suteikė papildomą paskatą pabėgėliams grįžti namo, o jų grįžimas savo ruožtu labiau įpareigojo elitą tęsti tą pačią atskaitomybės už padarytus nusikaltimus retorikos liniją.

Disertacijoje taip pat bandyta įvertinti, ar susitaikymas galėtų įvykti be tribunolo įsikišimo. Prijedoro atveju, patikrinus ir galiausiai atmetus alternatyvius susitaikymo aiškinimus parodyta, kad tribunolas čia buvo būtinas susitaikymui, nes be jo iš politinės arenos nebūtų pasitraukęs radikalus politinis elitas ir nebūtų įsitvirtinusi atskaitomybės norma, todėl nebūtų vystęsis horizontalus ir vertikalus pasitikėjimas. Prieinama prie išvados, jog pirmojo alternatyvaus aiškinimo atveju, be TBTBJ areštų, sugrįžimai į gimtinę būtų vykę gerokai vėliau ir vangiau, nes pabėgėliai pagrįstai nerimavo dėl savo saugumo ir nebuvo pajėgūs priešintis senajam radikaliajam politiniam elitui. Tik marginalizavus miesto merą ir policijos viršininką, vietos valdžia nustojo priešintis sugrįžimams. Net jei ilgainiui pabėgėliai ir būtų grįžę namo vedami tėvynės ilgesio, remiantis kitų atvejų pavyzdžiais

parodyta, kad bendradarbiavimas „iš reikalo“, t. y. norint atstatyti sugriautą miestą ir atgaivinti ekonomiką, dar negarantuoja tarptautinio bendradarbiavimo ir neveda prie gilesnio tarpusavio pasitikėjimo, kurio reikia susitaikymui. Parodoma, kad pasitikėjimas, kaip ir susitaikymas, gali būti „graduojamas“, t. y. būti nevienodo gilumo ar intensyvumo. Pasitikėjimas gali būti ir pragmatiškas, paviršinis, įstrigęs pradinėje stadijoje ir nebesivystantis toliau. Teminis bendradarbiavimas, aukų susitikimai, įsiklausymas, kova ginant bendrus interesus, institucinės reformos ir pan. būtini stipresniam pilietiniam pasitikėjimui vystytis, kad žmonės vėl norėtų būti tos pačios bendruomenės nariais ir galėtų politiškai veikti kartu. Pagal antrąjį alternatyvųjį aiškinimą, pripažįstama, kad tarptautinės bendruomenės vaidmuo vedant BiH demokratijos keliu buvo ypač reikšmingas, tačiau parodoma, kad svarbiausios reformos (teismų ir policijos) nebūtų galėjusios įvykti be TB/TBJ teikiamos informacijos apie asmenis, kuriuos reikėtų pašalinti iš pareigų už karo nusikaltimų vykdymą. Vien tik demokratinės reformos nebūtų galėjusios išspręsti principinės vertikaliojo pasitikėjimo deficito priežasties – nepasitikėjimo institucijose dirbančiais asmenimis, kuris buvo prarastas karo metais. Be TB/TBJ įsikišimo šie asmenys nebūtų buvę laiku ir sėkmingai marginalizuoti.

Čia reikėtų pastebėti, kad tyrimo išvados vis tik gali būti generalizuojamos kitiems tarptautinių baudžiamųjų tribunolų atvejams. Kaip jau minėta, kadangi šios institucijos skiriasi viena nuo kitos tiek savo įgaliojimais, tiek veikimo aplinkybėmis, svarbu nurodyti, kokioms sąlygoms esant veikiantis priežastinis mechanizmas aktyvuojamas, t. y. kokioms sąlygoms esant tribunolas turi priežastinį poveikį susitaikymui. Tokiomis sąlygomis galėtų būti laikomos abiejų mechanizmų pradžios – tarptautinis tribunolas nubaudžia kaltuosius, eliminuodamas juos iš politinės arenos (kalbama apie žemesnio rango pareigūnus), ir tarptautinis tribunolas skleidžia atskaitomybės retoriką, trumpai tariant – žodžiais ir darbais įtvirtina atskaitomybę už padarytus nusikaltimus (angl. *practices what it preaches*). Be to, egzistuoja ir trečioji aplinkybė, kuri minima kaip pirmąjį mechanizmą paskatinusi sąlyga, – tai tarptautinės bendruomenės spaudimas bendradarbiauti su tarptautiniu baudžiamuoju tribunolu. Ši sąlyga svarbi todėl, kad tarptautiniai tribunolai, neturi savo policijos pajėgų ir nėra įgaliosi savarankiškai suimti įtariamųjų, be geranoriško šalių bendradarbiavimo jų veikla beveik neįmanoma.

Galiausiai svarbu suprasti, kokia šių išvadų reikšmė platesniame pereinamojo laikotarpio teisingumo studijų kontekste. Kaip jau minėta, ankstyvojoje PLT literatūroje buvo daroma prielaida, kad tarptautiniai baudžiamieji tribunolai yra reikalingi tvariai taikai ir visuomenės susitaikymui. Naujoji tyrėjų banga šią prielaidą ėmė pagrįstai kvestionuoti, o jų tyrimų rezultatai, nors ir nebaigtiniai, indikavo, jog tribunolai realybėje veikia gerokai prasčiau, nei buvo manyta. Literatūroje imta kritikuoti šių institucijų komunikaciją su vietos žmonėmis, pasirodė teiginių, kad konfliktus išgyvenusius visuomenių piliečiai nesupranta jų veiklos, nežino apie ją, o jei žino, tai yra nusiteikę be galo kritiškai. Nenuostabu, jog tokiame kontekste linkstama prie išvados, jog šios institucijos neveikia, t. y. neturi jokio prasmingo poveikio susitaikymui bei nėra pajėgios garantuoti teisingumo ir stiprinti

tvarios taikos. Ši disertacija galėtų būti svarus indikatorius, kad tokios išvados yra skubotos ir kad tyrimo metodai, kurie leidžia įsigilinti į sudėtingą priežastinę grandinę, kuri institucijų veiklą sieja su susitaikymu, gali generuoti svarbių įžvalgų apie tai, kaip šios veikia pokonfliktines visuomenes.

Teorinės implikacijos

Nors disertacijoje nagrinėtas tik TBTBJ poveikis susitaikymui, išvados aktualios ir platesniame susitaikymo tyrimų kontekste. Visų pirma, jos leidžia teigti, kad susitaikymui ypač svarbūs horizontaliojo ir vertikaliojo pasitikėjimo aspektai, nes būtent jie leidžia atkurti sugriautus ryšius tarp piliečių ir užtikrina politinės bendruomenės funkcionavimą. Be to, atskleidžiama teisingumo už padarytus nusikaltimus įgyvendinimo, pabėgėlių sugrįžimo į gimtąsias vietas, institucinių reformų ir skirtingų etninių grupių atstovų bendradarbiavimo svarba susitaikymui. Bosnijos ir Hercegovinos atveju šie susitaikymo priežastinės grandinės elementai buvo paskatinti tarptautinio baudžiamojo tribunolo, tačiau kituose kontekstuose įmanomas kitokių teisingumą užtikrinančių institucijų (pvz., besiremiančių tradicinėmis kultūrinėmis praktikomis, mažiau formalizuotų) ar tikslinių iniciatyvų (pvz., plataus masto liustracija, atviro dialogo apie praeitį skatinimas) kūrimas.

Be to, atsakymas į vieną iš šalutinių disertacijos klausimų „Kas yra susitaikiusi visuomenė ir kokie yra jos bruožai?“ turi įdomių teorinių implikacijų susitaikymo lygio matavimams BiH. Nors mokslinėje literatūroje linkstama susitaikymą apibrėžti kaip sugriautų tarpasmeninių santykių atstatymą (angl. *thick reconciliation*), disertacijoje susitaikymas apibrėžtas minimaliai (angl. *thin reconciliation*) – kaip funkcionuojanti politinė bendruomenė, pasižyminti vertikaliuoju ir horizontaliuoju pasitikėjimu. Lauko tyrimo metu informantų teirautasi, kaip jie patys suvokia susitaikymą ir kokius susitaikiusios visuomenės bruožus galėtų įvardyti. Įdomu, jog jų nuomonė dera su tokiu pasirinkimu. Didžioji informantų dalis susitaikymą suprato kaip taikų sugyvenimą vieniems šalia kitų, tuo tarpu likusieji – kaip giluminį procesą, kuriam būtina atstatyti karo metais sugriautus tarpasmeninius santykius ir giluminį pasitikėjimą. Kalbėdami apie susitaikymą, informantai netgi vartojo skirtingus žodžius: pirmieji susitaikymą įsivaizdavo kaip *suživot* (sugyvenimą), o antrieji – kaip *pomirenje* (nurimimą, susitaikymą). Šis atradimas turi svarbių implikacijų matuojant susitaikymą, nes leidžia manyti, jog nacionalinės apklausos ar kitokie tyrimo projektai, kurie neatsižvelgia į šiuos sąvokos interpretavimo skirtumus, gauna iškreiptus rezultatus. Atliekant apklausas apie susitaikymo lygį šalyje, būtina tikslinti sąvokas, konkrečiai nurodyti jų išaiškinimą arba sukurti skirtingus susitaikymo kaip *suživot* ir kaip *pomirenje* matavimo rodiklius. Pavyzdžiui, *suživot* galima būtų matuoti tiriant tarptautinio bendradarbiavimo intensyvumą, atskirų rajonų „getų“ kūrimąsi, vertikaliųjų pasitikėjimą. Tuo tarpu *pomirenje* galima būtų matuoti analizuojant horizontaliojo pasitikėjimo

pokyčius bei ieškant atkurtų santykių ir konstruktyvaus dialogo apie praeitį indikatorių (kokybiniai duomenys).

Praktinės implikacijos

Šios disertacijos išvados turi ir praktinės vertės, nes nustačius, kokių sąlygų reikėjo tam, kad tribunolas turėtų teigiamą poveikį bei kokie yra esminiai suveikusių priežastinių mechanizmų elementai, galima bandyti juos kurti arba skatinti tikslingai, įgyvendinant atitinkamas pokonfliktinės visuomenės rekonstrukcijos programas, vykdant susitaikymo politiką. Pavyzdžiui, atskleista, kad susitaikymui reikėjo nubausti kaltuosius arba sugalvoti kitokių būdų, kaip juos pašalinti iš politinio, socialinio ar ekonominio miesto gyvenimo. Prijedoro atveju ypač svarbu buvo eliminuoti žemesnio rango nusikaltėlius, tiesioginius genocido ar etninio valymo vykdytojus. Būtent baimė, jog jų skriaudėjai vaikšto laisvi, trukdė pabėgėliams grįžti, o sugrįžus neleido jaustis saugiai ir apsunkino pasitikėjimo kūrimąsi. Aukščiausių politinių ir karinių lyderių areštai padėjo keisti nacionalinės politikos kursą ir galėjo prisidėti prie bendro nusikaltimų neigimo konteksto silpninimo, tačiau žemesnio rango pareigūnų, ypač policijos atstovų pašalinimas turėjo lemiamą poveikį pasitikėjimui vietos valdžios institucijomis. Taip pat disertacijoje atrasta, jog pabėgėlių sugrįžimas į Prijedorą turėjo didžiulį poveikį vietos politiniam kontekstui ir netgi padėjo sėkmingai marginalizuoti radikalius politikus, kurie trukdė eiti susitaikymo keliu. Tai reiškia, jog investuoti į pabėgėlių sugrįžimą į gimtuosius miestus vertinga. Čia taip pat reikia pabrėžti, jog pastarieji sugrįžimai turi būti tvarūs, todėl visos juos skatinančios programos turėtų būti susijusios su nuosavybės grąžinimo teisės įgyvendinimu, mažumų nedarbo ir saugumo problemų sprendimu. Saugumui užtikrinti be galo svarbu stiprinti teisėsaugos institucijas, siekiant, kad šios būtų nepriklausomos ir tarnautų visų piliečių interesams. BiH atvejo studija taip pat rodo, kad homogeniškos (monoetninės) organizacijos ar piliečių asociacijos nebūtinai neigiamai veikia pasitikėjimą. Mieste veikiančios aukų ar kultūros paveldą saugančios organizacijos gebėjo bendradarbiauti tarpusavyje, tačiau tam reikėjo sukurti platformą, kur šios galėtų veikti išvien. Pavyzdžiui, miesto amatų dienos, aukų teisių apsaugos seminarai, susitikimai su TBTTB atstovais, minėjimai ir pan. Apskritai bendradarbiavimo tarp etninių grupių iniciatyvos yra vertingos ir turėtų būti skatinamos. Galiausia tai, kad Prijedoro gyventojai susitaikymą suvokia kaip *suživot*, arba paviršinį procesą, kurį apibūdina fizinis saugumas, noras dalyvauti bendrų institucijų veikloje ir minimalus tarpusavio pasitikėjimas reiškia, kad jie labiausiai vertins tas iniciatyvas, kurios skatina būtent tokio tipo susitaikymą. Vietos gyventojų priešiškus projektams, kurie aktyviai kišasi į jų tarpusavio santykius, galėtų paaiškinti būtent šis skirtumas tarp susitaikymo supratimų („kam man taikytis, jeigu aš su niekuo nesusipykau“ tipo logika⁴⁵). Taigi jų paramą užtikrinti būtų paprasčiau,

⁴⁵ Autorės interviu su T. Mandić, RTV Prijedor redaktore, Prijedoras, 2013-07-03.

jei tarptautinės susitaikymą skatinančios iniciatyvos akcentuotų tuos projekto aspektus, kurie vietos gyventojams atrodo reikalingiausi ir svarbiausi.

APIE AUTOREŲ

Išsilavinimas

2011 m. – 2015 m. – Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, socialinių mokslų srities, politikos mokslų krypties doktorantūros studijos. Parengta disertacija „Tarptautinio baudžiamojo tribunolo buvusieji Jugoslavijai įtaka susitaikymui Bosnijoje ir Hercegovinoje“.

2008 m. – 2009 m. – Utrechto universitetas, Konfliktų studijų centras, konfliktų ir žmogaus teisių magistro studijos. Apgintas magistro darbas „Bosnijos karo našlaičiai: grupės tapatybės perspektyva“.

2004 m. – 2008 m. – Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, politikos mokslų bakalauro studijos. Apgintas bakalauro darbas „Nacionalinės valstybės ypatumai Lotynų Amerikoje: gaujų atvejis“.

1992 m. – 2004 m. – Panevėžio 5-oji vidurinė mokykla. Brandos atestatas su pagyrimu.

Moklinės stažuotės, metodologinės mokyklos, konkursai

2013 m. birželis-rugpjūtis – stažuotė Sarajevo mokslo ir technologijų universitete, Balkanų institute konfliktų sprendimui, atsakomybei ir susitaikymui. Atliktas lauko tyrimas Prijedora mieste. Laimėta Lietuvos Mokslo Tarybos stipendija.

2013 m. vasaris – ECPR Žiemos metodų mokykla Vienoje, Austrijoje. Išklaustyta kursas „Proceso sekimo metodas pažengusiems“, dėstytojas doc. dr. Derek Beach (Aarhus universitetas, Danija).

2010 m. – 2012 m. – Tarptautinio švietimo instituto (Vašingtonas, JAV) stipendija dalyvauti Jaunųjų lyderių dialogo su Amerika programoje (konferencijos Austrijoje, Čekijos Respublikoje ir JAV). Laimėtas finansavimas publikacijai apie Civilių ir kariškių bendradarbiavimą Lietuvoje, Estijoje ir Slovėnijoje rengti.

2006 m. – pavasario semestras praleistas Barselonos universitete (Ispanija) pagal ERASMUS studentų mainų programą.

Dėstyimas

Nuo 2011 m. – Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas („Pereinamojo laikotarpio teisingumas po etninių konfliktų“ (pasirenkamasis dalykas bakalauro studentams), „Magistrinio darbo koliokviumai“ (privalomas kuras Tarptautinių santykių ir diplomatijos magistrantams, kartu su M. Šešelgyte) (iki 2013 m.), „Bakalauro darbo seminarai“ (privalomas kuras bakalauro studentams, kartu su kitais programos dėstytojais), „Politinė sociologija“ (privalomas kuras bakalauro studentams, kartu su I.

Vinogradnaite, D. Šlekiu, M. Jastramskiu ir J. Kavaliauskaite) (iki 2014 m.), „Tarptautinė politika“ (privalomas kursas bakalauro studentams, kartu su M. Šešelgyte), „Konfliktų analizė ir taikos studijos“ (privalomas kursas Tarptautinių santykių ir diplomatijos magistrantams, kartu su R. Kuokštyte).

Kita darbo patirtis

Nuo 2011 m. – Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, studijų skyriaus vedėja.

2010 m. Tarptautinis baudžiamasis tribunolas buvusiai Jugoslavijai, Generalinio prokuroro kabinetas, Lyderystės analizės skyrius, stažuotoja.

2006 m. – 2008 m. – Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, studijų skyriaus darbuotoja.

Moksliniai interesai

Pereinamojo laikotarpio teisingumo problematika: institucijos, susitaikymas, teisingumo paieškos, atminties politika; konfliktų teorija ir analizė; Bosnija ir Hercegovina.

MOKSLINIŲ PUBLIKACIJŲ DISERTACIJOS TEMA SĄRAŠAS

1. Lina Strupinskienė, Understanding Reconciliation in Bosnia and Herzegovina: Between “Pomirenje” and “Suživot” (liet. Suprantant susitaikymą Bosnijoje ir Hercegovinoje: tarp “pimirenje” ir “suživot”), *Journal of Human Rights*, įteiktas redakcijai.
2. Lina Strupinskienė, Pereinamojo laikotarpio teisingumo studijos: ištakos ir raida, *Politologija*, 2012/4 (68), Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
3. Lina Strupinskienė, “Užversti knygas”, Jon Elster „Closing the Books: Transitional Justice in Historical Perspective“, knygos recenzija, *Politologija*, 2012/4 (68), Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
4. Lina Strupinskienė, Living in the Shadows of Past Atrocities: War Babies of Bosnia (liet. Praeities šešėliuose: Bosnijos karo našlaičiai), *Journal of Transnational Women's and Gender Studies*, vol. 10, Special Issue: Sexual Violence and Armed Conflict: Gender, Society, and the State, 2012.

KITOS PUBLIKACIJOS

1. Strupinskienė, L., Dusman, A., Petrauskaitė, U., Rinkevičiūtė, A., Zupančič, R., *Civil-Military Cooperation in Conflict and Post-Conflict Operations: Learning from the Lithuanian, Slovenian and Estonian Experiences*, Vilnius: Akademine leidyba, 2012.

MOKSLINĖS KONFERENCIJOS, KURIOSE BUVO PASKELBTI DISERTACIJOS TYRIMO REZULTATAI

1. Lina Strupinskienė, „Political Reconciliation: A Framework for Analysis“ (liet. Politinis susitaikymas: teorijos apmatai“) pranešimas skaitytas metinėje RRPP (liet. Regioninių tyrimų skatinimo programos) konferencijoje “Socialiniai, Politiniai ir Ekonominiai pokyčiai Vakarų Balkanuose”, 2012 m. gegužė.
2. Lina Strupinskienė, “Politisinis susitaikymas Bosnijoje ir Hercegovinoje: Tarptautinio baudžiamąjo tribunolo buvusieji Jugoslavijai vaidmuo” pranešimas skaitytas LMT konferencijoje “Doktorantų stažuotės užsienio mokslo centruose 2012-2013”, 2013 m. spalio mėn.
3. Lina Strupinskienė, „Exploring the Local Perceptions of Reconciliation in Prijedor, Bosnia and Herzegovina“ (liet. Tiriant vietos susitaikymo sampratą Prijedore, Bosnijoje ir Hercegovinoje) pranešimas skaitytas Oksfordo universiteto Pereinamojo laikotarpio teisingumo tyrimų centro konferencijoje „Ribos ir sienos pereinamojo laikotarpio teisingumo studijose“, 2014 m. birželis.
4. Lina Strupinskienė, „Įveikiant tabu pokonfliktinėse visuomenėse: Bosnijos karo našlaičių atvejais“, skaitytas tarptautinėje konferencijoje „Humanitarinė veikla: suvokti ir veikti“, 2011 m. gegužė.